

Af en ung udvandrers dagbog

Foreningens lokalarkiv i Ubberud modtog for nogen tid siden til låns en lille undseelig håndskrevet notesbog. Den viste sig at være at være en omhyggelig ført rejsedagbog over en ung mands begivenhedsrige rejse for at søge lykken i det fremmede – som immigrant i USA.

Bogen blev skrevet i året 1906 af den dengang 21-årige Christian Hansen, som senere med sin familie bosatte sig i Ubberud, nærmere betegnet på gården Højdenborg i Lille Ubberud, hvor hans søn, Svend Aage Hansen stadig bor.

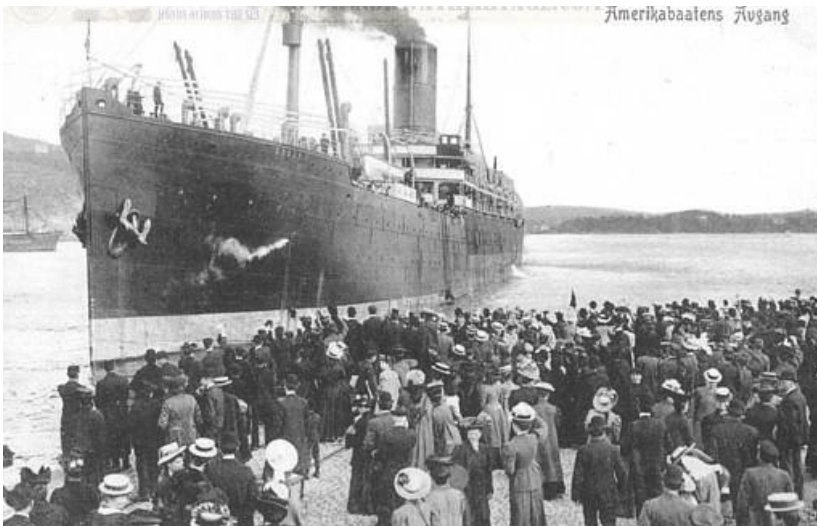
Vi gengiver her dagbogen med Christian Hansens egne ord og den tids retstavning:

Torsdag den 19/4 – 1906

Afrejst fra København, der maatte 5 smaa Dampere til for at dreje Skibet fra Bolværket paa Grund af Modvind, og det var øsende Regnvejr, Modvind omtrent hele Tiden til Kristiania (Oslo) og høj Sø, der var flere, der var søsyge.

Fredag den 20/4 – 1906

Knagende koldt og Snevejr, ankom til Kristiania Kl. 11½, gik i land Kl. 12½ tillige med en Kammerat fra Sjælland, gik igennem de største Gader, var oppe ved Kongeslottet og hørte Musikken spillede for Kongen. Der var ca. 20 Musikere og der var ca. 200 Mennesker og stod og hørte paa dem. Kl. ca. 7 gik vi fra Kristiania, det var et meget bevæget Skue, der var flere Tusinde Mennesker

og stod inde paa Broen da vi sejlede, nogle græd og andre raabte. Der var efter hvad jeg har faaet oplyst fra paalidelig Kilde ca. 500 Rejsende med fra København, og her i Kristiania og Kristianssand skal vi have en 700, saa det bliver et godt Læs. Der var saa stærk Trængsel, da vi sejlede herfra at der var 5 Betjente til Fods og 2 til Hest til at holde styr paa Folk, og endda kunde de ikke styre dem. Der er ellers Glæde i Hjemmet her ombord, de danser oppe paa Dækket saa at det staar efter, der er to til at spille, en med Violin

og en med Harmonika. Det er ellers et storartet Syn at se de norske Fjelde og Klipper, der er store Strækninger, der ligger Sne og her er meget koldt.

Lørdag den 21/4 – 1906

Ankom til Kristianssand Kl. 7 om Morgenen, der regner lidt, vi ligger ude paa Reden, vi kan ikke komme helt ind, der kom en Damper herud fuld af Passagerer der skal med og 4 Pramme med Gods og 4 Baade med Appelsiner og Chokolade, de sælger her ombord. Der er ikke ret meget at se andet end de nøgne Klipper, Kristianssand ligger ligesom inde bag en Klippe. Afrejst fra Kristianssand Kl. godt 11, da vi havde spist til Middag blev jeg saa søsyg saa jeg maatte kaste op 5 Gange. Jeg har

ligget i Køjen den meste Eftermiddag, vi var næsten søsyge alle sammen. Jeg har aldrig været søsyg før, men nu har jeg rigtignok prøvet det.

Søndag den 22/4 – 1906

Jeg stod op Kl. 7 og gik op paa Dækket, i Dag er det fint Vejr, saa jeg haaber ikke jeg skal blive søsyg i Dag. Vi kan ikke se andet end Vand til begge Sider, der er ellers Glæde i Hjemmet her ombord, de danser oppe paa begge Sider af Dækket saa det staar efter, og nede paa Mellemdækket er der en hel Del Svenskere og Nordmænd, der holder Gudstjeneste. Ved Middagstid passerer vi Orken Øerne (Orkneyøerne), men vi kunde ikke se ret meget af dem. I Dag har jeg ellers haft det godt, jeg har ikke været syg før hen ved Aften, da blev jeg saa syg, at jeg maatte kaste op 3 Gange, saa gik jeg ind paa Kamret og kravlede op i Køjen. Jeg har ingen Aftensmad faaet jeg tør ikke spise noget for saa kommer jeg til at kaste op igen. Vi lever ellers godt, det er god og kraftig Kost vi faar.

Mandag den 23/4 – 1906

Jeg kom op Kl. 7, gik en Tur op paa Dækket men jeg kunde ikke være deroppe saa gik jeg ned og tog mig en Bitter, men saa maatte jeg kaste op, saa kravler jeg op i Køjen, blev der til omtrent Middag, saa stod jeg op og nu gaar det godt. De danser paa Dækket saa det er en Lyst at se paa. Paa Mellemdækket er der en del, der holder Gudstjeneste. Det er mest Svenskere.

Ikke alle havde det lige rart på dækket

Tirsdag den 24/4 – 1906

Jeg kom op til sædvanlig Tid, jeg er ikke godt tilpas, men det er da bedre end i Gaar, og jeg har ikke kastet op, saa jeg tænker jeg er over det Værste, nu hvor vi er omtrent midt nede i Atlanterhavet, saa der er ikke andet at se end Vand til alle Sider. Det gaar ellers glædeligt, de danser og synger saa det er en Lyst, jeg selv er ogsaa ved godt Humør. Musikken var hernede og spillede i Aften fra 8 til 9, de er 8 Mand. Musikken opholder sig ellers hos 1ste og 2den Klasse. 3die Klasse er for sig selv. Paa Mellemdækket er der en Del, der holder Gudstjeneste.

Onsdag den 25/4 – 1906

I Dag er jeg godt tilpas men lidt forkølet, det er en Del taaget i Dag til Morgen, men ellers godt Vejr. Nu har Taagen lettet og det er Solskin og godt Vejr saa nu kan vi sagtens klare os. Musikken har været her nede og spillede fra 2 til 3. Søen er omtrent helt stille, men vi har Modvind og har haft det hele Vejen. Vi har set et Par store Hvaler i Dag, der er morsomt og se, men Tiden er lang, det kniber med at faa Tiden til at gaa. Der er nogen, der spiller Kort, andre der gaar nogle Timer, og andre ligger som vi bedst kan. Om 4 Dage tænker jeg vi er i New-York.

Torsdag den 26/4 – 1906

I Dag blæser det ikke saa lidt og det har regnet i Formiddag saa vi maa holde os inde, men nu er det Tørvejr saa vi kan være paa Dækket. Der er enkelte, der er søsyge, ellers befinder vi os godt, nu er vi jo snart vant til Turen. Vi har lige spist til Middag, vi fik Oksesuppe, saa nu kan vi dalre til Aften. Vi lever godt og særlig nu fremhæves den Orden og Renlighed der er overalt. Kaptajnen og Doktoren kommer 2 Gange om Dagen og ser efter om der er rent og om der er nogle der er syge. Musik-

ken har spillet for os fra 2 til 3. Jeg har faaet hilst paa Sygeplejersken i Dag. Hun vidste nok, der var en med fra Stege, hun fortalte at hun havde og været søsyg, det har de aller fleste vist været. Det gaar ellers glædeligt, de danser med Liv og Lyst.

En spisesal ombord

bet sat tilbage hver Dag for at den kan passe naar vi kommer til Amerika. Jeg befinder mig ellers godt nu, jeg tror ikke, jeg bliver søsyg mere. Der er flere der er søsyge endnu, det er slemt at være søsyg.

Fredag den 27/4 – 1906

I Dag blæser det godt igen og det har regnet lidt lige som i Gaar, men nu er det Tørvejr og Solskin. Vi har passeret en Damper i Dag, vi var den temmelig nær, det var vist nok en Svensk efter hvad vi kunde se paa Flaget. Musikken har spillet fra 2 til 3 igen i Dag. Vi har set nogle Fisk i Dag som kaldes Flyvefisk, det er morsomt at se dem springe højt over Vandet. Jeg har sat mit Uhr 4 timer tilbage i Dag for at faa det til at passe med Tiden her. Som bekendt er Klokken i Amerika ca. 7 Timer bagefter vores i Danmark, og derfor bliver Kl. her paa Skibet

Lørdag den 28/4 – 1906

I Dag er det taaget til Morgen saa vi gaar kun med halv Kraft. Vi har set en stor Damper i Dag, men den var langt borte. Vi skal efter hvad jeg har hørt have passeret et meget stort Isbjerg i Nat, vi er i Golfstrømmen nu, saa nu har vi ikke saa langt til New York. Der er en Del Svenskere og Nordmænd der hører Gudstjeneste i Dag paa Mellemdækket. I Dag har vi ikke sejlet saa langt som vi plejer paa Grund af Taagen, vi har sejlet 335 engelske Mile, det højeste vi har sejlet er 363 Mile, det er ca. 91 danske Mile. Vi er naaet til New Fundlands Banken nu, men det bliver ved at være taaget. Vi har set et Isbjerg i Dag, det var ikke saa stort, men det var et storartet Syn, det var lige saa klart som Krystal. Der er et Par Stykker der er meget syge her ombord, det er Svenskere, de har Delirium.

Søndag den 29/4 – 1906

I Dag blæser det stærkt, og Søen gaar højt, saa højt saa Vandet sprøjter op paa Dækket, saa det er daarlig vi kan være paa Dækket. Jeg tænker vi er i New York paa Tirsdag, det er ogsaa trættende og blive ved og sejle. Det gaar jo ellers temmelig gemytligt, der er ikke saa lidt Piger med, det er mest Norske og Svenske, og de fleste af dem har faaet et Stykke Mandfolk og trække med. Det er særlig om Aftenen de spadserer, men naar Klokken er 9 kommer en af Styrmandene op og raaber Damerne til Køjs, og saa maa de jo skilles, for det er ikke tilladt at bo sammen. Det kunde heller ikke gaa hvor der er saa mange Slags Mennesker sammen. Der er jo mange ordentlige Mennesker, men der er ogsaa mange ikke saa gode Mennesker, saa hvis ikke der blev holdt streng Opsigt, saa tog Pokker ved Papirerne. Der var en Svensker der lavede Optøjer i Aftes, saa Hovmesteren maatte bruge Magt for at faa ham til at være ordentlig.

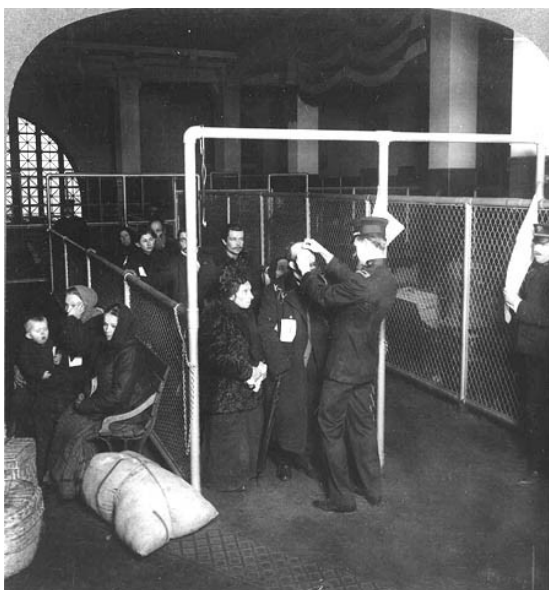
Mandag den 30/4 – 1906

I Dag er det meget fint Vejr, Solen skinner og Søen er omtrent helt stille. Vi fik udleveret et Kort i Gaar med et No. paa det. Det skal vi bære paa Brystet, naar vi gaar i Land. Det bliver noget lignende som naar der har været Dyrskue hjemme og en Ko har faaet Præmie, men vi maa jo ogsaa lade os lede som Umælende. Det er jo heller ikke saa mærkeligt, naar vi kommer en 1200 Stykker og vi ved hverken ud eller ind. Vi var nede ved Doktoren i Dag og blev undersøgt. Vi blev kun eftersat paa Hænderne og Øjnene og Nakken, saa det var jo ikke saa galt. I København blev vi nu undersøgt paa samme Maade, og naar vi naar New York skal vi undersøges igen. Der var nogen der stjal min lille Pibe, mens jeg var oppe ved Doktoren, jeg havde lagt den paa et Bord nede hvor vi spiser, og da jeg kom tilbage var den væk. Godt var det, at den ikke var saa kostbar.

Tirsdag den 1/5 – 1906

I Dag blæser det godt, men ellers er det godt Vejr. Det lignede stærkt og tordnede i Aften og længere hen paa Natten blev det taaget, saa Skibet kunde ikke gaa saa stærkt, og de brugte Dampfløjten omtrent hele Tiden, saa jeg daarlig kunde sove.

I Dag skulle vi saa naa New York, men det bliver vist ikke før i Aften. Saa skal vi se Land igen, nu er det ogsaa snart længe siden, vi sejlede fra København. Saa skal vi jo med Jernbanen, jeg skal vist rejse 4-5 Dage inden jeg naar til Kensal. Der blev lavet et meget morsomt Optog i Dag. Det var en 20-30 unge Mandfolk, mest Danskere, der gik Dækket rundt med en Violinspiller i Spidsen og sang Socialist-Marchen, derefter fik de en Mand stillet op paa Hejsebommen og skulde holde Tale. De kaldte ham Borgbjerg, han havde været i Amerika før, han holdt saa en lille SocialistTale, derefter sang de Socialist-Marchen igen.

Saa fik de fat i et stort graat Papir, der malede de 8 Timers Arbejdsdag paa, og saa vandrede de rundt igen og sang. Alt vist i Anledning af at det er den 1ste Maj i Dag. De bliver ved med at lave Optog, nu har de faaet 6 Mennesker med - 2 med Violin, 2 Mundharper og 2 med Fløjte, og saa gaar der en Mand foran som Dirigent, og en, der har faaet fat i et Kasteskaft og faaet bundet et rødbrøget Lømmetørklæde paa som Fane. Saa vandrer de Dækket rundt med Sang og Musik.

Lægeundersøgelse i New York

Til Slut var der en Mand fra 1ste Klasse, der fotograferer dem. Jeg kommer vist selv med paa Billedet. Vi har set en 4-Mastet Skonnert i Dag for

fulde Sejl. Vi ankom til New York Kl. 9, det var et spændende smukt Syn at se Byen ved Aften, der var i Tusinder af Lys der skinnede til alle Sider.

Onsdag den 2/5 – 1906

I Dag var vi tidligt oppe for at se Byen, men vi kunde ikke se ret meget, vi har ligget paa Reden i Nat. Det er en ualmindelig stor Havn, og der er en forfærdelig Trafik, der er en Masse Dampere og Færger, der farer frem og tilbage, og det gaar stærkt. Da vi kom i Land maatte vi aabne vores Kufferter, og de blev undersøgt, men jeg slap for at give Told, det er ikke saa galt som der bliver sagt. Saa maatte vi vente et Stykke Tid, saa blev vi sejlet til en Ø, der kaldes Kastel Garden (Castle Gardens), der skulde vi undersøges og have en anden Billet, men vi maatte vente en Tid inden vi kom i Land, der var vist over Tusinde Mennesker, der skulde til før os. Det var mest Polakker, det var et

næsten trist Syn at se alle de fattige og spraglede Mennesker. Da vi saa endelig kom til, blev vi først undersøgt, det var lige som de andre Gange kun flygtigt, saa fik vi Billetten byttet og stemplet, og det varede længe. Saa skulde vi finde vort Tøj igen og have en Garantiseddel, saa blev vi sejlet til Jernbanestationen. Der ventede vi igen en lille Tid, saa kom vi endelig ind i Toget og nu er Kl. ogsaa 8, saa vi har tumlet rundt hele Dagen. Det er flotte Vogne, vi kører rundt i her, vi sidder to og to i en lille Fjedersofa med Plydses Betræk, men vi skal jo ogsaa sove her. Men jeg tror ikke vi faar sovet ret meget.

Torsdag den 3/5 – 1906

Vi kom ikke fra New York før Kl. 11, jeg har ligget paa Gulvet og sovet i Nat, og jeg har da lige godt sovet lidt. Der er ikke saa meget at se, der er meget Skov og store Bakker, der er ikke ret meget opdyrket, det meste ligger med Græs, og der er ualmindelig mange Sten, alle Husene er af Træ, og Veranda er der omtrent ved dem alle. Efterhaanden vi kommer ind i Landet bliver Jorden bedre og mere opdyrket. Man ser alle Steder baade Køer, Heste, Faar og Svin gaa ude og alle gaar de løse, men de ser ikke ret godt ud, de er magre og langhaarede de allerfleste, men de gaar vist ogsaa ude både Vinter og Sommer. Man kan se, de har god Tid på Brænde, de lader det ligge og raadne, og Stubbene graver de Jorden fra og stikker Ild i dem eller de graver dem op og bruger til Hegn. Det er nogle sjove Vogne de har, de kører med Æsler.

Fredag den 4/5 – 1906

Jeg har ligget paa Gulvet igen i Nat og sovet helt godt. Vi kom til Chicago Kl. 8½. Saa maatte vi vente lidt, saa blev vi sorteret til de forskellige Stationer. Derefter blev vi kørt til Stationen i Droche med Gummihjul og modtaget af en Neger. Der er mange Negre her, den første Jernbanekonduktør

jeg saa herovre var en Neger. Der er mange store Bygninger her i Chicago, og de fleste har flade Tage, og de er meget høje. Der er en Masse der kører med Automobil, de farer frem og tilbage i Gaderne, og det gaar stærkt. Der er flere Damer, der styrer, og jeg har set flere Negre køre med Automobil. Vi skal vente her i Byen til Kl. 6 Aften, saa jeg har tid til at gaa og se paa Byen.

Jeg er blevet barberet, det kostede 15 Cent og fotograferet, det kostede 5 Cent, og jeg fik Fotografiet med det samme, men det er jo kun lille. Det er en meget stor By, Chicago. Her er ca. 2 Millioner Mennesker, med andre Ord lige saa mange som i hele Danmark. Vi var 6, der var gaaet en Tur i Byen, vi var inde og drikke Kaffe, det kostede 5 Cent, saa havde vi nær kommet for sent til Toget. De var kommet i Vognen alle sammen men vi kom da med det.

Det er flinke Folk, Amerikanerne, de skal nok sørge for vi kommer af sted, men selv kunde vi jo heller ikke klare os.

Lørdag den 5/5 – 1906

Jeg har siddet oppe og sove i Nat, men jeg har ikke sovet ret godt, jeg har frosset en Del. Vi kom til Minneapolis Kl. 8½, der blev vi saa delt i forskellige Retninger igen. Nu er jeg skilt fra alle dem jeg var kendt med fra Skibet, saa nu er jeg ene det sidste Stykke. Det ser ud til at det er god Jord her udad og det er opdyrket det meste af det. Jeg saa en Mand pløje, han havde 5 Heste for, og der var en stor Harve, han havde 6 Heste for, de maa have god tid paa Heste. Jeg ankom til Kensal Kl. godt 9 og min Broder var der og tog imod mig, og vi kørte i buggy hjem, saa nu er jeg saa lykkelig og vel naaet her til Kensal.

Chr. Hansen

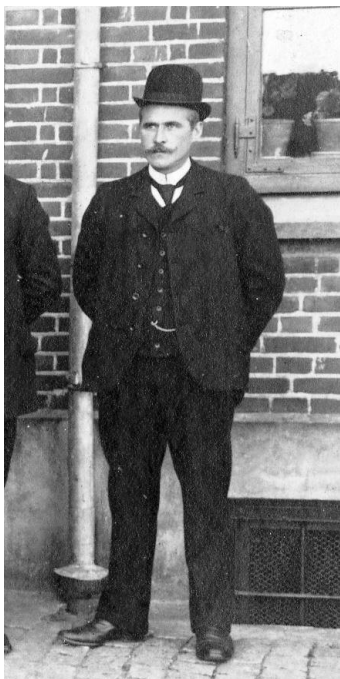

Togrejsen, som Chr. Hansen foretog fra New York til Kensal var på ca 2500 km.

NB! Billederne er hentet på nettet fra Ellis Islands arkiv om datidens emigranter og har ikke direkte relation til Christian Hansen og hans rejse.

Hvem var Christian Hansen

Christian Hansen, som skrev denne interessante dagbog, fødtes den 15. december 1884 i Magleby Sogn, Præstø Amt. Det forklarer, at han kunne få sig en god snak (på sjællandsk?) med skibets sygeplejerske, der kom fra Stege på den samme egn.

Det er tydeligt, at Christian i forhold til sine samtidige havde stor lyst og mod til at rejse ud i verden og se og opleve andre steder. Det bringer ham til i første omgang til Fyn, hvor vi i folketællingen for 1906 finder ham som 21-årig fodermester på Erholm Gods ved Aarup et par måneder før afrejsen til Amerika. Dagbogen er ført med en nydelig håndskrift og skrevet i et sprog, der vidner om gode skolekundskaber, et lyst hoved og et åbent sind.

Vi ved ikke præcist hvor længe, Christian opholdt sig i det fremmede, eller hvornår han vendte tilbage til Danmark, men vi finder ham igen i kirkebogen for Frue Kirkes Sogn i Odense, hvor han den 6. maj 1910 bliver viet til den 5 år yngre Katrine Rasmine Andersen, som var født i Veflinge. Sammen boede de et par år i Husby Sogn ved Assens, hvor Christian var fodermester på Wedelsborg Gods.

Billedet af Christian er taget på Wedelsborg. Trods hans unge alder kan man næsten fornemme den udstråling af erfaring og autoritet, der er forbundet med at bestride en ansvarsfuld stilling på en stor arbejdsplads.

Senere flyttede familien til Mors, hvor de i nogle år drev et husmandssted på Frydensbrønd Mark i Lødderup Sogn, indtil de ca. 1918 overtog gården, Højdenborg i Lille Ubberud, som i dag ejes af sønnen, Sv. Aage Hansen.

Perioden fra 1880 frem til Første Verdenskrigs begyndelse i 1914 var de store indvandringers tid. I denne periode modtog De Forenede Stater mere end 20 millioner indvandrere, som for langt størstepartens vedkommende i løbet af kort tid formåede at skabe sig en ny tilværelse, der for enhver måtte forekomme langt mere tilfredsstillende end den, der ellers ville være udsigt til i hjemlandet.

Intet under, at der derfor på immigrantskibene ofte herskede en næsten euforisk stemning af spændt

forventning til at den store drøm nu meget snart ville gå i opfyldelse, og at denne stemning for norges vedkommende gav sig udslag i musik og dans, mens andre dulmede anspændtheden med bønner og gudstjenester.

Via det amerikanske indvandrerarkotek på Ellis Island, som var den officielle modtagestation for immigranter fra 1892 til nedlæggelsen i

1954, kan vi følge Christians ankomst til Amerika og supplere hans dagbogsberetning med nogle få yderligere oplysninger.

At Christian selv skriver, at immigranterne blev sat i land på øen Castle Garden, må bero på en misforståelse. Castle Gardens, som ligger i et fort på sydspidsen af Manhattan, var for længst lukket, da Christian ankom. Men måske kan det bero på, at man hjemme i Danmark og blandt Christians rejsefæller i ”folkemunde” stadig brugte den gamle betegnelse på det berygtede sted, hvor man kunne risikere at blive afvist og sendt hjem igen.

De af vore læsere, som har besøgt USA, kender til den meget detaljerede indrejseformular, som man bliver sat til at udfylde i flyet inden landingen. Sammen med ens pas bliver formularen derefter nøje gransket af en Immigration Officer, som ofte har supplerende spørgsmål til ens bestemmelsessted og rejsens formål. Hvis ens pas ikke er af allernyeste type, tages der også fingeraftryk, og man får øjnenes irisblænde fotograferet.

Da 21-årige Christian Hansen ankom til New York den 2. maj 1906 som passager på det gode skib S/S OSCAR II, blev han sat i land på øen Ellis Island, hvor han, som han selv beskriver, blev meget nøje kontrolleret, inden han fik lov at slippe gennem nåleøjet til det forjættede land. Han beskriver dog lægekontrollen som flygtig og begrænset til hænder, øjne og nakke. Vi ved fra andre beretninger, at man ikke brød sig om neglebidere, og man havde stor erfaring i at spore diverse sygdomme ved at undersøge folks øjne, heriblandt den frygtede smitsomme øjensygdom Trachoma. Og man kiggede også grundigt efter lus i håret og spor af diverse former for hududslæt.

Vi sporer også hos Christian en medlidenhed med de meget fattige og lurvet klædte østlige immigranter, som han så på Ellis Island. Vi ved fra andre beretninger, at netop polske og russiske immigranter ofte var i en meget dårlig helbredstilstand, og mange derfor blev anbragt i Ellis Island's karantænestation under meget miserable forhold, indtil de kunne sendes hjem igen.

Kun 1ste og 2den klasses passagerer havde individuelle rejsedokumenter. For passagererne på 3die klasse og på mellemdækket var skibets passagerliste, ”Passenger Manifest” det officielle indrejse-dokument. Det udfyldtes på rederiets kontor og var underskrevet af skibets kaptajn, som derved påtog sig det formelle ansvar for, at alle passagerernes opgivelser var korrekte. Listen var uhyre detaljeret udformet, og Immigration Officererne var også dengang meget nøjeregnende. Vi har via internettet været inde i Ellis Islands indrejsekartotek, og vi har der fundet de originale informationer, som Christian Hansen opgav til passagerlisten.

Det fremgår bl. a., at Christian var steget på skibet i København, var 21 år, ugift, af dansk oprindelse og skandinavisk race! Han havde senest haft fast bopæl i Danmark. Han havde sagt ja til, at han både kunne læse og skrive! Han havde kaldt sig Farmer, hvilket var blevet rettet til Laborer (arbejder). Hans bestemmelsessted i USA var opgivet til Kensal i North Dakota, hvor han skulle bo hos broderen H. P. Hansen, og han var i besiddelse af rejsebillet dertil. Han havde opgivet, at hans bror havde betalt for hans rejse, og hans kontante beholdning var 12 \$. Han havde aldrig været i fængsel, han var ikke anarkist, hans mentale og fysiske helbredstilstand var god, og han var ikke krøbling.

Den socialistiske taler, Borgbjerg, der skrives om i forbindelse med optrinet på skibet den 1. maj, er tilsyneladende ingen ringere end den Frederik Borgbjerg, som var en af Socialdemokratiets ledende politikere, og som senere blev socialminister og undervisningsminister i Staunings første regering. I 1906 var Borgbjerg allerede indvalgt i folketinget og medlem af Københavns Borgerrepræsentation. Han var altså ikke immigrant og står heller ikke på 3die klasses passagerliste, så måske ser vi her et tidligt eksempel på en politiker-studierejse?

Helge Green